

R O M A N V M I M P E R I V M.

AMMIANI MARCELL. LIB. 14.

TEMPORE quo primis auspiciis in mundanum fulgorem surgeret vi-
ctura dum crunt homines Roma, vt augetur sublimibus incre-
mentis fœdere pacis æternæ, Virtus conuenit atque Fortuna, plerumque
dissidentes: quarum si altera defuisset, ad perfectam non venerat summi-
tatem. Eius populus ab incunabulis primis adusque pueritiæ tempus ex-
tremum, quod annis circumcluditur ferè trecentis, circummurana pertu-
lit bella: deinde ætatem ingressus adultam, post multiplices bellorum æ-
rumnas, Alpes transcendit & Fretum: in iuuenem erectus & virum, ex
omni plaga, quam Orbis ambit immensus, reportauit laurea triumphos.
Iamque vergens in senium, & nomine solo aliquoties vincens, ad tran-
quilliora vitæ discessit. Ideo vrbs venerabilis post superbas efferatarum
gentium ceruices oppressas, latasque leges, fundamenta libertatis & re-
tinacula sempiterna, veluti frugi parens, & prudens & diues, Cæsaribus
tamquam liberis suis regenda patrimonij iura permisit. & olim licet otio-
sæ sint tribus, pacatæque centuriæ, & nulla suffragiorum certamina, sed
Pompiliani redierit securitas temporis: per omnes tamen quotquot sunt
partes terrarum vt domina suspicitur & regina, & vbique patrum reue-
renda cum auctoritate canities, populique Romani nomen circumspe-
ctum & verendum. Hæc ille. *Romanum hoc Imperium longè maximum fuisse, vt
ab omnibus creditur, sic reuera quoque fuit. in primis si cum iis quæ olim exstiterent, vt sunt
Assyriorum, Persarum, & Macedonum; item quæ postea emerfere, nempe Othoman-
norum, Sophorum, Tartarorum, & quod Europæi Presbyteri Ioannis vocant, conse-
ras. sin autem cum ea monarchia quam patrum nostrorum memoria Carolus V. Imp. ex
maxima terrarum parte stabilivit, huiusq. amplitudinem cum aliorum, inspecta Uni-
uersali geographica tabula consideret commensurèturque, hanc ceteris omnibus, imo Romana
longè præferri debere ipsa ratio cuincet. Lusitanorum regnum postquam Orientalis India
loca maritima insulasq. ad ea pertinentes Imperio suo navigatione subiecerit, si
tam versus interiores terras, quàm circa littora potens est, ex-
tenderetur, inter minora Imperia haud du-
biè quoque censendum esset.*

